

Cures d'infermeria en l'atenció primària de salut infantil

2012/2013

Codi: 101772

Crèdits ECTS: 3

Titulació	Pla	Tipus	Curs	Semestre
2500891 Graduat en Infermeria	830 Graduat en Infermeria	OT	0	0

Professor de contacte

Nom: Rafaela Blanco Sánchez

Correu electrònic: Rafaela.Blanco@uab.cat

Utilització d'idiomes

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Algun grup íntegre en anglès: No

Algun grup íntegre en català: Sí

Algun grup íntegre en espanyol: No

Prerequisits

No hi ha prerequisits oficials.

Tot i això estaria be repassar les competències treballades en les assignatures de la matèria d'Infermeria en el nen, l'adolescent i la dona.

Objectius

L'assignatura es programa al quart curs del Grau d'Infermeria i forma part del grup de les assignatures de la menció Infància i salut, de formació optativa. Constitueix, per tant, part de la base científica necessària per a la formació del graduat infermer.

OBJECTIUS GENERALS

Els seus objectius generals són:

L' estudi del nen des de el moment del naixement i fins l'adolescència. Posant l'èmfasi en el desenvolupament del nen i l'adolescent en situacions de salut.

Aplicar les principal eines infermeres que col·laboren a la millora de la pràctica infermera en l'atenció Primària de Salut i l'Atenció a l'escola.

OBJECTIUS ESPECÍFICS

Planificar el procés de cures a les persones ateses, seguint un dels models de les necessitats humanes. CRITERI: Ha d'aplicar les etapes del procés de cures.

Descriure els diferents models d'educació sanitària mes utilitzats en l'àmbit de la salut. CRITERI: Ha de identificar l'objectiu que vol aconseguir dels models puerocentric i sociocentric.

Seleccionar els plans de cures mes adients que permetin intervenir sobre l'estrès de l'infant i la família davant la malaltia. CRITERI: Ha de fonamentar amb evidències perquè es consideren les mes adients.

Analitzar les intervencions proposades en el pla de cures. CRITERI: Ha de justificar la seva pertinença amb el model de cures seleccionat.

Competències

- Basar les intervencions infermeres en l'evidència científica i en els mitjans disponibles.
- Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
- Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
- Identificar, analitzar i prendre l'opció resolutiva més adequada per donar resposta als problemes de l'àmbit professional, de manera eficient i eficaç.
- Oferir una atenció sanitària tècnica i professional adequada a les necessitats de salut de les persones ateses, d'acord amb l'estat de desenvolupament dels coneixements científics de cada moment i amb els nivells de qualitat i seguretat que s'estableixen a les normes legals i deontològiques aplicables.
- Planificar i dur a terme cures infermeres dirigides a persones, famílies o a grups, orientades als resultats en salut, i avaluar-ne l'impacte a través de guies de pràctica clínica i assistencial que descriuen els processos pels quals es diagnostica, tracta o cuida un problema de salut.

Resultats d'aprenentatge

1. Identificar, analitzar i prendre l'opció resolutiva més adequada per donar resposta als problemes de l'àmbit professional, de manera eficient i eficaç.
2. Aplicar la metodologia infermera en l'atenció professional segons les necessitats de salut d'infantil.
3. Argumentar les intervencions infermeres en salut infantil a partir d'articles originals i/o aportacions d'experts.
4. Col·laborar i integrar-se en grups i equips de treball.
5. Descriure les intervencions infermeres per acompanyar la família com a unitat bàsica en la salut infantil.
6. Expressar-se de manera fluida, coherent i adequada a les normes establertes, tant oralment com per escrit.
7. Planificar cures infermeres dirigides a grups: salut escolar.
8. Planificar cures infermeres dirigides a la infantesa i a la família.

Continguts

INTRODUCCIÓ

Aquesta assignatura pretén introduir l'estudiant en tenir cura de la infància a l'Atenció Primària de Salut (APS). A grans trets en l'actualitat, la situació de la salut de la població de Catalunya es caracteritza per una esperança de vida que se situa entre les més elevades del món. Els hàbits i estils de vida han millorat en relació amb l'hàbit tabàquic, l'ús d'elements de seguretat en cotxes i motos i la realització d'activitat preventiva (control de la tensió arterial, mesura del nivell de colesterol, realització de mamografies i citologies o vacunació antigripal).

Hi ha però importants àmbits de millora, especialment aquells en els quals no hem avançat, com són l'activitat física, l'alimentació saludable o el manteniment del pes adequat. En el cas del jove preocupa la importància de l'hàbit tabàquic i del consum excessiu de alcohol, així com l'augment dels embarassos en adolescents.

El concepte de nen al igual que el d'infància i adolescència tal com l'entenen avui en dia seria " *com una fase especial i amplia de la vida*" (Bergen,2007), es una construcció social feta per l'home per la qual cosa aquesta construcció pot canviar en el temps i d'una cultura a un altre. La imatge del nen que es té en l'actualitat és molt recent i producte de les idees de l'Il·lustració (s. XVIII) que prometia una societat màgica.

En l'actualitat s'entén per nen " *tot ésser humà menor de 18 anys d'edat, llevat que, en virtut de les lleis que li siguin aplicables, obtingui abans la majoria d'edat*" , (Art 1 de la Convenció de Drets del Nen UNICEF, 1996). La convenció sobre els drets de la infància diu el següent: tots els nens han d'estar lliures de discriminació. Desenvolupar-se física i mentalment en llibertat i amb dignitat. Tindre un nom i una nacionalitat. Disposar de nutrició, habitatge, recreació i serveis sanitaris adients. Rebre tractament especial, si té alguna deficiència. Rebre amor, comprensió i seguretat material. Rebre educació per desenvolupar les seves capacitats. Ser els primers en rebre protecció en cas de catàstrofes. Estar protegits de

l'abandonament, la crueltat i l'explotació. Estar educats en l'esperit de l'amistat entre els pobles. (Assemblea General de les Nacions Unides 1989).

En l'actualitat i en el nostre entorn, el tenir cura infermera de la infància es fonamenta en: Una difusió generalitzada del concepte de salut. Una influència permanent de les condicions socioeconòmiques en la situació dels nens i dels adolescents. Un desenvolupament molt important de l'atenció sanitària des de la vessant tecnològica i organitzativa.

La necessitat d'instruir de manera especial a les infermeres en tenir cura dels nens és paral·lela al desenvolupament de les consultes pediàtriques en l'atenció primària de salut. Es defineix la infermeria pediàtrica com *"la prestació d'atencions o tenir cura del nen i l'adolescent per afavorir l'equilibri de les necessitats bàsiques en relació a la salut, la malaltia i la mort"*.

Per una altra part, la investigació en infermeria pediàtrica està emmarcada dins d'aquest àmbit d'estudi. La investigació infermera, és aquella que augmenta el coneixement dins de l'àmbit de l'objecte de la infermeria, com podrien ser, els estudis del nivell de modificació de les necessitats bàsiques d'un nen amb problemes de salut en funció del grau de desenvolupament.

CONTINGUTS

EL NEN SA I LA SALUT ESCOLAR

Influències socials de l'entorn en la salut dels nens. Factors que influeixen en la salut psicosocial dels nens.

Influències ambientals en la salut del nen. En situació de catàstrofes, contaminants ambientals i enverinaments. Ingestió de cossos estranys.

La violència i els seus efectes en els nens. La violència a l'escola i a la comunitat; en situació de guerra i terrorisme; assajament escolar; empresonaments; abandonaments de nounats; violència domèstica i violacions.

Maltractament infantil. Maltractament físic i emocional, negligència física i emocional, abús sexual.

La salut escolar: programes de salut a l'escola. El rol de la infermera en la salut a l'escola. Preparació per l'escola. Absentisme i rebuig escolar. Problemes d'aprenentatge en l'escola i diferències evolutives.

L'adolescència: problemes de la prestació d'atenció a la salut de l'adolescent. Tècniques de comunicació amb l'adolescent. Sexualitat i adolescència. Embaràs i maternitat a l'adolescència. Anticoncepció i avortament a l'adolescència. Detecció de maltractaments entre iguals. "El Bullying escolar"

Atencions d'infermeria pediàtrica a nens en situacions de malaltia crònica.

Tenir cura de nens amb malalties cròniques: característiques de les malalties cròniques. Influència de la malaltia crònica en la vida del nen i en la seva família. Malalties cròniques més freqüents: Diabetis, Asma, Al·lèrgies, dolor crònic, etc.

Pràctiques de laboratori

1. Valoració Pediàtrica.

- **Característiques anatòmiques i fisiològiques dels lactants i dels nens:** obtenció de l'anamnesi.
- **Avaluació i control del dolor.** El dolor agut i crònic; tractament clínic del dolor; gestió d'infermeria del dolor crònic; sedació i control del dolor per a procediments mèdics.
- **Alteracions hidroelectrolítiques i de l'equilibri àcid -bàsic.** Valoració clínica del desequilibri hidroelectrolític.
- **Reaccions al·lèrgiques.**
- **Malalties infeccioses i contagioses.** Vulnerabilitat especial de nounats i lactants petits; desenvolupament de la immunitat; control de la infecció. Vacunacions i calendari vacunal
- **Alteracions en la funció dels ulls, oïda, nas, gola.** Malalties de l'ull: conjuntivitis i alteracions

visuals. Malalties de l'oïda: otitis mitjana, otitis externa. Trastorns del nas i de la gola: Epistaxis, faringitis, amigdalitis i adenoiditis. Les nafres orals.

- **Alteracions de la funció respiratòria.** Dificultats i insuficiència respiratòria: aspiració d'un cos estrany; insuficiència respiratòria. Síndrome de mort sobtada del lactant; bronquitis; pneumònia.
- **Alteracions de la funció cardiovascular.** Lesions de l'aparell cardiovascular: Shock
- **Alteracions del creixement cel·lular.** El càncer infantil: diferents tipus de tumors.
- **Alteracions de la funció digestiva.** Llavi leporí i alteració del paladar; reflux gastroesofàgic; ostomies; restrenyiment; trastorns per paràsits intestinals; trastorns de l'alimentació: còlic del nadó.
- **Alteracions de la funció genitourinàries.** Infeccions de les vies urinàries; enuresis.
- **Alteracions de la funció neurològica.** Estats alterats de consciència; Trastorns convulsius; malalties infeccioses: meningitis bacteriana i vírica; síndrome d'abstinència; paràlisi cerebral.
- **Alteracions de la funció múscul- esquelètica.** Trastorns de peus i cames; de maluc; de la columna vertebral: escoliosi ; lesions del sistema múscul- esquelètic: fractures.
- **Alteracions de la funció endocrina.** Assistència en col·laboració de la infermera.
- **Alteracions de l' integritat cutània.** Lesions cutànies; cicatrització de ferides; Dermatitis: de contacte, del bolquer i atòpica; reaccions a fàrmacs; acne; infeccions bacterianes, virals i fúngiques; infestacions: pediculosi del cap (polls); lesions de la pell per cremades lleus i cremades solars; hipotèrmia, congelació; mossegades d'animals; contusions; cossos estranys i laceracions.

2. Urgències i emergències infantils en Atenció Primària de Salut: obstrucció de la via aèria. Intoxicacions. Enverinaments. Actuació davant d'una convulsió. Reanimació cardiorespiratòria bàsica (RCP-bàsica)

Metodologia

La metodologia emprada serà:

Classes expositives amb la finalitat de explicar les evidències més actuals, clarificar dubtes i relacionar conceptes on els estudiants hi tinguin una major dificultat.

Presentacions grupals: realització i presentació d'una situació clínica d'infermeria pediàtrica en l'àmbit de la infància, l'adolescència en situacions d'atenció en l'Atenció primària de salut.

Pràctiques de Laborator: amb la finalitat de dur a terme determinats procediments i l'aplicació de diferents protocols, i guies clíniques per atendre nens en consultes d'infermeria pediàtrica en l'Atenció Primària de Salut.

Tutories individualitzades: es podran concretar tutories específiques contactant prèviament per e-mail amb el professor/a per la via del Campus virtual.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes expositives. Presentacions.	12	0,48	1, 2, 4, 5, 6, 7, 8
Practiques de laboratori: Adquirir habilitats	6	0,24	2, 3, 5, 6, 7, 8
Tipus: Autònomes			
Activitats autònomes	53	2,12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Avaluació

El sistema d'avaluació s'organitza en **3 mòduls** cadascun dels quals tindrà un pes específic en la qualificació final:

Realització d'una prova escrita (examen) 50%.

Finalitat: Aquesta prova permet avaluar la capacitat d'aplicar el coneixement i destreses en tenir cura de nens en situacions d'hospitalització, organitzar i integrar idees i informació i elaborar un discurs propi.

Tipus de prova: consisteix en un conjunt de preguntes tipus test, de resposta curta, tipus tema etc.,. Aquesta prova requereix habilitat per elaborar un discurs propi i no només saber aplicar informació.

Presentació (30%): s'avaluarà la realització i presentació d'una situació clínica d'infermeria pediàtrica en l'àmbit de la infància, l'adolescència en situacions de prestació d'atenció, en l'Atenció Primària de Salut, per malaltia crítica, crònica o cures pal·liatives.

Realització de pràctiques de laboratori 20%.

S'avaluarà l'assistència, la participació en classe i alguna pregunta en la prova escrita.

OBTENCIÓ DE LA QUALIFICACIÓ FINAL:

Excel·lent (EX) L'estudiant ha assolit les competències avaluades i les duu a terme de manera autònoma fent les seves justificacions amb evidències.

Notable (N) L'estudiant ha assolit les competències avaluades i les duu a terme de manera autònoma amb algunes evidències.

Aprovat (AP) L'estudiant pot assolir les competències avaluades amb supervisió.

Suspens (SS) L'estudiant no ha assolit les competències avaluades.

No realitzat (NR) L'estudiant no ha realitzat les activitats programades per tal d'assolir les Competències.

1.- **El requisit per a l'obtenció de la nota final** és haver-se presentat a totes les parts avaluades i tenir-les superades amb una **nota de 5** o superior.

2.- Es considerarà **no presentat** de la assignatura, quan l'estudiant hagi faltat al 30% de les sessions, que no presenti tots els treballs demanats i que no realitzi les proves d'avaluació.

3.- **La qualificació final** de cadascuna de les parts de l'assignatura serà la mitjana ponderada de les diferents parts que les configuren.

Segons l'acord 4.4 del Consell de Govern 17/11/2010 de la normativa d'avaluació, les qualificacions seran:

Del 0 a 4.9 = Suspens

Del 5.0 al 6.9 = Aprovat

Del 7.0 al 8.9 = Notable

Del 9.0 al 10 = Excel·lent

Del 9.0 al 10 Matrícula d'Honor.

4.- L'estudiant té dret a la **revisió de les proves d'avaluació**. Per a tal fi es concretarà les dates en el campus virtual.

5. La valoració de **situacions especials i particular**, serà valorada per una comissió avaluadora configurada a tal efecte.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Practiques de laboratori: Adquirir habilitats	20%	1	0,04	2, 3, 5, 6, 7
Presentació d'una situació clínica	30%	1	0,04	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8
Prova escrita (examen)	50%	2	0,08	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8

Bibliografia

Ball JV, Bindler RC. Enfermería Pediátrica. Asistència infantil. Madrid:Pearson Educación.S.A.; 2010

Díaz Gómez, NM, Gómez García MC, Ruíz García MJ. Enfermería de la infancia y la adolescencia. Madrid: McGraw-Hill Interamericana España; 2006

Edo Gual M, Giró Sanabria I, March Vilà G. Manual de procedimientos y técnicas de enfermería en pediatría. Bellaterra. Barcelona: Servei de Publicacions. Universitat Autònoma de Barcelona; 2010.

Galbán Oliert JA. Enfermería pediátrica. Manual de urgencias. Sevilla: Editorial MAD; 2000.

McInerney TK, Adams HA, Campbell DE, Kamat DM, Kelleher KJ. Tratado de Pediatría. (2 Vol.) American Academy of Pediatrics. Madrid: Editorial Médica Panamericana;2011.

Markenson DS. Asistencia Pediátrica Prehospitalaria. Elsevier España S.A.; 2007.

Ruíz González MD, Martínez Barellas MR, González Carrión P. Enfermería del niño y del adolescente. Madrid: Enfermería 21. Difusión Avances de Enfermería (DAE); 2009.

Webs de consulta.

- Societat Catalana de Pediatria www.scpediatría.cat
- http://www.isciii.es/htdocs/redes/investen/Best_Practice.htm